

KRONIEK

BOEKBESPREKING

GERARD WALSchAP, *Celibaat*, Rotterdam, Nijgh & van Ditmar, 1934.

Weinig namen keeren in deze kolommen zoo veelvuldig en geregeld terug als die van Gerard Walschap, den jongen vlaamschen schrijver, die zich, met Maurice Roelants en Lode Zielens, aan de spits der jonge vlaamsche romankunst heeft geplaatst. *Celibaat* is van 't jaar al het tweede boek van hem, dat hier besproken wordt. Toch wijst dit feit geenszins op veel-schrijverij, Walschap werkt in 't minst niet te vlug en met de uiterste zorgvuldigheid. Maar zijn boeken zijn niet groot. Een roman van hem leest men in een avond uit — voor velen in dezen tijd, nu letterlijk iedereen het immers vervaarlijk „druk” heeft, een onmiskenbaar voordeel!

Als ik zeg dat Walschap's boeken niet groot zijn, denk ik daarbij uitsluitend aan hun omvang. Wat hun wezen, hun essentie betreft hebben zij juist wél iets groots, en daarenboven iets nog altijd groeiends. Dit laatste, „*Celibaat*,” acht ik zijn tot heden beste boek. Het is ook — zij het op wel gansch andere wijze dan b.v. Timmermans' werk! — zeer typisch vlaamsch, misschien moest ik liever brabantisch zeggen, want het doet denken aan die groote Brabanders Jeroen Bosch en Pieter Brueghel. Ook dit is het werk van een sterk en diep-grijpend kunstenaar, een vaak wrangen spotter en een dikwijls ijzingwekkend pessimist — een idealist tevens; deze termen zijn geenszins met elkaar in tegenspraak. Griezelige gestalten duiken ook uit Walschap's bladzijden op, in 't minst niet aantrekkelijk zijn verreweg de meeste zijner figuren, en men vraagt zich somtijds af: waar in godsnaam heeft deze kunstenaar plezier in, wat drijft hem zulke monsters tot zijn hoofdpersonen te maken? Maar wie zoo denkt miskent een oogenblik de liefde van een groot artiest, zijn krachtige gebondenheid aan al het menschelijke, aan de álles, ook monsters, ook laffe en wreede schurken, scheppende natuur.

Van zijn pessimisme overtuigt ons Walschap door ons altijd weer te wijzen op de kleinheid, de onmacht, en het eeuwig lijdend voortwroeten der menschen, van zijn idealisme voornamelijk door de louterende macht van dat lijden aan te toonen. Niet enkel schavuiten — zij zijn trouwens zeldzaam in zijn werk — ook lamledige zwakkelingen en mispunten worden in Walschaps romans bekeerd tot wat hij „goedheid” noemt, een niet-meer-redeneerende, blindelings gevende menschenliefde (maar als men het zóó zegt moet men toch niet te veel klemtoon op „liefde” leggen, want werkelijke, actieve liefde is iets heel anders!). Van het kind André d'Hertenfeldt, in het begin van *Celibaat*, lezen wij op blz. 15: „De buurvrouw, een rijke, kinderlooze weduwe, vertroetelde twee groote honden. Maar soms moest zij toch al eens uitgaan zonder ze te kunnen meenemen. Dan werden ze opgesloten in de